

Kuolemanrangaistuksen Tehottomuus

Kirj. Clarence Darrow. Suom. T—n.

TOISTA vuosisataa sitten oli Englannissa lakien mukaan yli kaksisataa sellaista rikosta, joista rangaistiin kuoleamalla. Alle kymmenen ikävuoden olevia lapsiakin tuomittiin kuolemaan. Ja jokainen kerta kun jotkut yrittivät toimia siten, että niin monesta rikoksesta ei kuolemaan tuomittaisi, huusivat vallassaolijat ei, sillä se olisi valtion tuhoamista; että valtiolle on parempi, mitä useammasta rikoksesta seuraa kuolema. Nykyään on Englannissa ja Amerikassa enää vain muutamia sellaisia rikoksia, joista tuomitaan tapettavaksi. Ja kuolemanrangaistus olisi jo kokonaan poistettu, ellei olisi vieläkin näitä samanlaisia vallassaolijoita, jotka puolustavat sitä samoilla väitteillä. Johtavia näistä väitteistä ovat, että kuolemanrangaistus vähentää murhien lukua, jonka takia valtion on se pidettävä voimassa viimeisenä puolustuskeinonaan rikoksellisia vastaan.

Tarkoitukseni tässä kirjoituksessa on todistaa ensiksikin, että kuolemanrangaistus ei estä rikoksia ja toiseksi, että valtio jatkaa uhrien tappamista, ei niinkään paljon yhteiskuntaa suojellakseen — sillä voisihan valtio sulkea rikolliset vankeuteen — mutta tyydyttäkseen roskajoukkojen vihan ja koston tunteita.

Ajatus kuolemanrangaistuksesta lepää petollisella opetuksella ja alkuperäisellä käsityksellä ihmisen käytöksestä. Tuomarit, lakimiehet ja papit väittävät, että ihmiset tekevät paha siksi, että heillä on turmeltunut sydän. Ihmisten käytöstä ei määritellä johtuvaksi niistä tekijöistä, joista eläinten ja kasvien käytös myönnetään johtuvan. Ihmisolennot muka käyttäytyvät, kuten käyttäytyvät, vain jostain salaperäisestä syystä ja jos käyttäytyvät väärin, menettelevät he täysin oman valintansa perusteella. Ompa maailmassa kerran ajateltu niinkin, että hulluus ja sairaus on ihmisessä tämän saman opin mukaisesti selitettävissä. Jopa eläimiä ja kuolleitakin kappaleita käsiteltiin samalta perusteelta ja tuomittiin tuhottavaksi. Nykyään maailma tietää jo paremmin, vaikkakaan tieteen mukaisia menetelmiä ei vielä ole sovitettu ihmisiin ulottuviksi tässä asiassa.

Yksinkertainen totuus on se, että jokainen henkilö aikaa elämän vissinlaisena fyysillisenä rakennelmana, enemmän tai vähemmän tunneherkkä-

nä, vahvempana tai heikompana. Häneen tulee vaikutelmia kaikesta, mikä häntä ulkopuolelta koskee ja tässä ymmärryksessä hän on kuin kaikki muukin elimellinen sekä elotonkin maailmassa. Ihmisen käytös riippuu hänen ihmis-koneistonsa luonteesta ja niiden eri kiihottimien voimasta, jotka siihen vaikuttavat. Jokainen tietää asian olevan näin sairaus- ja mielenvikaisuustapauksissa. Useimmat tutkijat tietävät, että asia on näin myös rikoksiin nähden. Mutta sivistyneet miehet istuvat vielä tuomareina, puettuina itseoikeuden kaapuun, määräten vähemmän onnellisten kanssaimistensä kohtaloita. Kun tätä kysymystä tutkitaan kuten muitakin, tulemme me tietämään miten voidaan vapautua siitä käyttäytymisestä, jota kutsumme "rikolliseksi," samoin kuin me nykyään olemme vapautuneet monista sairauksista, jotka ihmiskuntaa aikaisemmin ovat kiusanneet.

Jos rikos todella olisi tahdosta riippuvaista pahutta, voisimme todistettavasti väittää, että kuolemanrangaistus estää rikoksia. Mutta tuskin voi olla mahdollista, että ihmisten suurin enemmistö pidättäytyisi tappamasta naapureitaan vain siksi, että pelkäävät; he pidättäytyvät siksi, että se ei ole heille ominaista. Ihmiset ovat tapojen omajia mutta ei heillä tappaminen ole tapana. Ympäristössä ilmenevät seikat, jotka johtavat tappamiseen, ovat monenlaiset ja tappoon kiihoittavaa syytä on eräänlaisissa yksilöissä, vaikea löytää. Yhdessä tapauksessa voi ihmistappoon olla kiihoittajana tappajan pilalle mennyt ruuansulatus, toisessa voidaan syy löytää jostain heikkoudesta, joka on kulkenut perintönä esivanhemmilta; mutta ihmistappo johtuu jostain kouraantuntuvasta ja ymmärrettävästä syystä, kunhan kaikki tekijät tunnettaisi, sitä ei epäile yksikään ihminen, joka usko syyntä ja seurauksen lakiin.

Rikostilastoista ei tietenkään kukaan tälle käsityskannalle tule, sillä ensiksikin päteviä tilastoja tässä suhteessa ei saada ja toiseksi olosuhteet, joita tilastot käsittävät, eivät juuri koskaan ole samanlaisia. Kuitenkin jos vaivautuu tarkastamaan niitäkin tilastoja, joita meillä on, huomaa helposti, mikä on suurin syy ihmistappoihin. Eniten tapetaan ihmisiä varkaus- ja ryöstöryityksissä. Voro tietää, että varkaudesta ja sisäänmur-

rosta hänet tuomitaan keskimäärin viiden vuoden vankeuteen ja hän myös tietää, että murhasta hän saa kuolemanrangaistuksen tai elinkautisen vankeuden. Mitä voro tekee kun hänet työssä tavaataan ollessaan tämän vaihtoehdon edessä? Hän tavallisesti ampuu tappaakseen, ottaen vapaehtoisesti käsiinsä kohtalon joko tulla mestatuksi tai vapautua viiden vuoden vankeudesta. Näinollen on siis ilmeistä, että kuoleman pelko ei vähennä tällanlaisia ihmistappoja vähääkään ja juuri-tällanlaiset ovat enemmistönä.

hintäkään horjuttaa. Viettien maailmaan kuuluva sisäinen tunne kuohuu ylitse rikollisissa töissä ja seurauksista ei välitetä. Sitten on vielä äkkinäisen vihan ja hillitsemättömän raivon kohtaus-tapauksia. Kuolemanpelko ei koskaan pistä nokkaansa sellaisiin tapauksiin missä viha ja raivo ovat ylinnä ja seurauksista tuumitaan vasta kun se on myöhäistä. Sellaiset vanhanaikaiset tarinat, että ihmiset vapaehtoisesti suunnittelevat ja toimeenpanevat kylmäverisiä murhia tuskin omaavat mitään pohjaa todellisessa elämässä, ollenkin siksi

harvinaisia, että niitä ei tähän tarvitse käsiteltäväksi ottaa. Alleviivattava asia tässä onkin se, että jotakuinkin kaikki ihmistapot ovat hyvin tunnettujen inhimillisten kiihtymysten ilmiötä ja erittäin selvää on, että ankarimmankaan rangaistuksen pelko ei niihin pääse vaikuttamaan.

Näiden persoonallisten voimien lisäksi, jotka valtaavat heikkoja ihmisiä ja johtavat heitä murhiin, on olemassa useita yhteiskunnallisia ja taloudellisia voimia, jotka täytyy merkata ihmistappoihin johtavien syiden listalle, sitäkin suu-remmalla syyllä, koska ihmisenomilla on näiden tekijäin ylitse vielä vähemmän kontrollikykyä kuin persoonallisten kiihtymysten ylitse. Usein sanotaan, että Amerikassa tapahtuu väk-lukuun verraten enemmän murhia kuin Englannissa. Tämä on totta. Yhdysvalloissa tapahtuu enemmän ihmistappoja kuin Canadasa. Mutta tällanlaiset vertailut ovat merkityksettö-lukuun niitä yhteiskun-

Seuraavaksi suurin luku ihmistappoja luokitellaan "sukupuolimurhiksi." Aviomiesten ja -nais-ten väliset riidat, rakkauspettymykset tai liialliset rakkausvaatimukset aiheuttavat paljon tappoja. Nämä aiheutuvat alkeiskiihtymyksistä, jotka ovat siksi syvät, että kuoleman pelko ei voi niitä vä-

miä, ellei oteta nallisia ja taloudellisia tekijöitä, jotka näissä mais-sa vallitsevat. Ne huomioonottaen selviää, miksi ihmistappoja tapahtuu Yhdysvalloissa enemmän. Canadan asutus on enimmäkseen maaseutu-asutus-ta, jotavastoin Yhdysvalloissa ovat ihmiset ah-

datut kaupunkeihin, joiden kurjat hökkelikeskukset ovat luonnostaan rikoksia itäviä. Ja lisäksi Englannin ja Canadian asujamisto on enemmän yhdenkaltaista kuin täällä, jossa kaikki värit kaikista maailman kansoista yhtyvät. Rotueroavaisuudet vahvistavat yhteiskunnallisia, uskonnollisia ja teollisia pulmia ja se hämmennys, joka vaikuttaa tässä rotujen ja kansallisuuksien sekavassa yhdyntässä on rikollisuudelle viljava maaperä.

Auttaako kuolemanrangaistus tätä tilannetta paremmaksi? Eipä tietenkään, mutta sen puolustajat väittävät, että ankara rangaistus pitää näiden epäsuosioillisten olosuhteiden luomien uhrien luvun rajoitettuna. Tämänlaiselle sofistiselle viisaudelle on suurkaupungeissamme jatkuvasti lisääntyvä rikoksellisuus parhain vastaus. Se huuto, että kuolemanrangaistus vähentäisi tai estäisi rikoksia, ei pidä paikkaansa. Todellinen syy miksi tämä raakalaismainen menettely säilyy n. k. sivistyneessä maailmassa on siinä, että kansalla on vielä lujassa se alkuperäinen usko, että yhden ihmisen elämän ottaminen voidaan korvata ottamalla toisen elämä. Se on tämä ikivanhoilta ajoilta peräisin oleva käsitys rangaistuksesta, joka pitää virallisen pääntekijän ammatissaan.

Ja se on juuri tälle kohdalle kun minä rakan väitteeni kuolemanrangaistusta vastaan. Vaikkakin myönnettäisi, että rangaistusajatus on paikallaan, vaativat rikokset muutakin kuin rangaistusta — ne vaativat huolellista tutkimusta, syiden käsittämistä ja oikeita parannuskeinoja. Helppo ja narrimainen tie vaarallisesta tilanteesta on se, että yritetään poistaa rikoksia tappamalla rikollisia. Ellei keino tähtää syihin, jotka rikoksia aiheuttavat, kehitty rikollisia paljon nopeammin kuin hirttäjät ehtivät nuoria heidän kaulaansa sovitella. Kuolemanrangaistusta puoltavat eivät halua tuntea rikoksen syytä enempää kuin muinaisaikainen noita-tohtori välitti tuntea taudin syytä; ja kuten noita-tohtorin menetelmä ei ole ainoastaan hyödytön, mutta useimmassa tapauksessa kokonaan vaarallinen, samoin on kuolemanrangaistuskin. Ensiksikin valtion suorittama mestaus syöttää roskajoukoille mitä alhaisinta raakalaisintoa ja toiseksi, niinkauan kuin valtio pysyttelee tämänlaisiin raakalaismaisiin keinoihin tyytyväisenä rikosten rangaistamisessa, tuuditetaan tällä yhteiskunta petolliseen turvallisuusluuloon, joka yhä vaikeuttaa todellisten keinojen voittokulkua.

Väitetään, että Englannissa tapahtuu vähemmän ihmistappoja siksi, että siellä on rikollisten ran-

gaistus ankarampaa ja varmempaa kuin täällä. Mutta asia on päin vastoin. Keskimääräinen tuomio murtovarkaudesta Englannissa on kahdeksantoista kuukautta vankeutta ja meillä neljä — viisi vuotta; elinkautinen vankilatuomio Englannissa tarkoittaa kahtakymmentä vuotta, mutta Yhdysvalloissa ovat vankilarangaistukset raskaimpia kuin missään sivistysmaaksi kutsutussa maassa maailmassa. Tämä on meillä näin siksi, että kukaan virkailijostamme ei uskalla toimia itsenäisesti tuomioita antaessaan. Roskajoukko on kaikkivoimainen vaatiessaan verta verestä. Tuo sekalainen joukko ihmisiä, jota kutsutaan kansaksi, purkaa vihansa rikokselliseen ja iloitsee, kun rikoksellinen tapetaan, ollenkaan käsittämättä, että määrätyn henkilön tappaminen olisi mitään välttämätöntä.

Viimeisten kuuden vuoden ajalla on Englannissa ja Walesissa ilmoitettu virallisesti 65—70 ihmistappoa vuodessa. Näistä syytettyjä on kuolemaan tuomittu keskimäärin 35 vuodessa, mutta ei ole hirtetty kuin keskimäärin viisitoista vuodessa, toiset saaden muutoksia tuomioihinsa Kotiviraston anomuksesta. Mutta Amerikassa ei näin suurta prosenttia tuomituista niin vain pelastu kuolemasta. Kuvernöörit eivät uskalla antaa armahdusta. Jos he antaisivat, niin sanomalehdet ja asujamisto eivät heitä kannattaisi seuraavissa vaaleissa. On totta, että oikeudenkäynnit Englannissa ovat jonkun verran täsmällisempiä kuin Amerikassa, mutta siellä ei yksikään sanomalehti rohkene julkaista oikeusjutun yksityisyyttä ennenkuin juttu on päättynyt. Amerikassa sitävastoin on syytetty kansan tuomitsema lyhemmässä kuin kahdenkymmenen neljän tunnin ajassa rikoksen jälkeen. Oikeudet syrjäyttävät kaikki muut asiat silloin kun tappojuttu tulee, että se voitaisi tehokkaasti käsitellä. Tie mestauslavalle ei ole ainoastaan avattu valmiiksi, mutta se rasvataan, että uhri pian voitaisi nitistää.

Näin vaikka kuolemanrangaistus parittautuu roskajoukon kiihkoiluun, ei kukaan halua vaivautua ymmärtämään rikoksen tarkoituusta. Ihmiset puhuvat rikoksista ja rikollisista aivan kuin maailma olisi jaettu hyvään ja pahaan. Kaikilla meillä ovat samat halut, mutta koska näiden halujen tasapaino ei ole koskaan sama, eivätkä kiihoittavat syyt ole samanlaisia, esiintyy ihmisten käytöksissä niin paljon erilaisuutta, vaihdellen pyhimyksestä murhaajaan asti. Sellainen käyttäytyminen, joka saatetaan luokitella vaaralliseksi, ei kuitenkaan

läheskään aina tarkoita rikollisuutta. Kuka voisi osoittaa mitä eroa olisi vussin lakivastaisen käytäytymisen ja useanlaisten vaarallisten tekojen, joita ei ole lakikirjoissa erikoisesti kielletty, välillä? Miksi monenlaiset pettämismenetelmät kokonaan jätetään lakikirjoissa kieltämättä, kuten esim. petolliset ilmoittamiset, vesitettyjen osakkeiden myynnit, markkinoiden edeltäkäsien valtauksien ja monet muut menetelmät, joilla kerätään suuria rikkauksia niiden tietämättömien kustannuksella, jotka haluaisivat tehdä rahalla rahaa, mutta eivät tiedä kuinka sitä tehdään? Miksi tapamme ihmisiä ihmistaposta ja tuomitsemme heitä lievempiin rangaistuksiin sisäänmurroista, rosvouksista ja petoksista? Voiko kukaan sanoa mikä näistä on suurempi rikos ja mikä pienempi?

Ihmisen käytös ei ole läheskään niin yksinkertaista kuin mitä meidän moralistimme ovat opettaneet. Ei ole olemassa mitään suoraa viivaa, joka erottaisi hyvät teot pahoista. Rahan ahneus, rikauden loistelijaisuus ja niiden kurjuus, jotka tämän loiston selvemmin huomaavat, heidän köyhyytensä, sorronalainen asemansa ja onneton toivottomuutensa — kaikki nämä ovat tekijöitä jotka ihmisen käytöksessä vaikuttavat ja joista maailma ei näytä mitään välittävän. Lukuisilla ihmisillä ei ole ollut tilaisuutta oppia muita ammatteja kuin rosvon ja varkaan ammatin ja se ihmisjono, joka meillä nykyään kulkee vankiloissa mestauslavoilta, muodostuu pääasiassa näistä onnettomista. Mitenkä me rohkenemme selittää olevamme sivistyneitä olioita silloin, kun me emme halua tutustua rikollisuuden syihin, vaan tyydymme huutamaan yhä ankarampaa rangaistusta niille, jotka ovat olosuhteiden uhreja; olosuhteiden, joita he itse eivät voi kontrolloida?

Eikö jokainen inhimillisillä oikeuksilla ja terveellä ajatuskyvyllä oleva ihminen tyrmisty jokaisen kerta, kun kuulee, että valtio on jälleen tap-

panut ihmisen? Kuinka moni normaali-ihminen haluaisi toimia mestaajana? Kuinka moni isä tai äiti soisi lapsensa katsovan mestausta? Minkälaiset ihmiset tapaavat mielenkiinnolla lukea mestaustuksien yksityisraportit? Ellei jokainen oikein ajatteleva mies ja nainen häpeäisi valtion ihmistappoja, niin miksikä sitten tuomareiden, lakimiesten ja pappien pitäisi puhua tämän barbaarisen menetelmän puolesta? Kuinka voi valtio peittää sen hirveän raakuuden, jota se harjoittaa ihmistä kohtaan, joka — voimakkaiden kiistymysten, tai vapautensa pelastamistoivon, tai heikkouden, tai pelon aiheuttamana — on tehnyt murhan, kun jokainen tietää, että valtio itse ennakoita tehdyn suunnitelman ja pitkäaikaisen vihan jälkeen ei ainoastaan tapa, mutta ensin räökkää ja tyrmistyttää uhrinsa, pitämällä häntä viikkoja kuolemanuhan alaisena vankeudessa?

Kuluneen sadan vuoden aikana on maailmassa ollut havaittavissa hidasta rangaistusten lieventämistä. Sangen hitaasti me opimme sen, että ankarilla rangaistuksilla ja hirmutöillä ihmisolentojen kontrollointi on raakaa ja tehotonta. Englannissa ovat rikoslait pysyväisesti inhimillistyneet ja jäljellä on enää vain yksi rikoslaji, joka rangaistetaan kuoleamalla. Mikään todistuskappale tai filosofia ei pysty osoittamaan, että yhtään rikosta voisi olla, johon kuolemanrangaistus olisi sopiva tuomioksi. Ei ole epäilemistä, eikö maailma vähitellen tule inhimillisemmäksi ja ymmärtäväisemmäksi. Ja kerran tulee aika, jolloin ihmiset katsovat kauhulla sitä kevytmielisellä tavalla harjoitettavaa ihmishengen tuhoamista, jota meidän oikeuslaitoksemme ja yhteiskuntamme nyt suorittaa, ja kun se aika tulee, on tie silloin selvä sellaisten menetelyjen käytäntönottamiselle, joilla köyhyys ja tietämättömyys ja niiden lukuisat sivutuotteet, joita me kutsumme rikoksiksi, poistetaan.

